

برنامه چهارم و یک استکان چای سیاسی

افدس فلی زاده

- رسیدن به بیکاری ۸/۴ درصدی و تورم ۹/۹ درصدی از مهمترین اهداف برنامه چهارم است
- تحقق صادرات ۱۲/۸ میلیارد دلاری غیرنفتی در قالب برنامه چهارم دیده شده است
- قضاوت‌ها درباره برنامه چهارم عمدتاً سیاسی و جناحی بود

توسعه تهیه و در دستور کار هیات دولت قرار گرفت تدوین برنامه چهارم در بستریک چشم انداز ۲۰ ساله مهمترین تفاوت سند چهارم توسعه با ۳ سند دیگر بود که به همین منظور برنامه‌نویسان با لحاظ کردن چالش‌های مهم اقتصادی سعی کردند راهکار مناسب آن را در برنامه ارائه دهند.

اشتغال جوانان و الزامات ناشی از ارتقاء موقعیت منطقه‌ای و بین‌المللی که حکم می‌کند در سالهای آینده فاصله ایجاد شده بین ایران و پاره‌ای از کشورهای پیشرو و نخواست صنعتی کاهش یابد، این امر در حالی محقق می‌شود که در افق چشم‌انداز، روند بازار کار به لحاظ کمی و کیفی بهبود یافته و بهره‌وری همراه با استقرار یک جریان رشد سریع و متناسب با هدف چیدمان تعاملی با اقتصاد جهانی که رویکردی پیوندی متقارن و دوسویه با اقتصاد جهانی و تغییر در ساختار فناوری تولید برای جایگزینی مناسب در تقسیم‌کار جهانی را دنبال می‌کند، مورد توجه قرار گیرد

در تنظیم سند برنامه چهارم رویکرد آینده نگری حاکم است که هر یک نتایج متفاوتی در حوزه

اصلاح طلب برای خروج حکومت از رانت‌خواری است اما چگونگی شروع این روند و پایان بدون سرانجام آن این سوال را به وجود آورده که در مهمترین سند توسعه کشور که قرار است سرنوشت ۲۰ سال آینده را نیز تامین نماید رابطه نهادهای تصمیم‌گیرنده براساس جد معانی‌ای شکل گرفته است؟

کار تدوین چهارمین سند توسعه بعد از انقلاب، اوایل سال ۱۳۸۱ در سازمان مدیریت آغاز شد در این میان دست‌اندرکاران برنامه برای اطلاع از نظرات دیگر اندیشمندان از طریق همایش چالش‌ها و چشم‌اندازهای توسعه که به همین منظور در اسفند ماه سال برگزار شد، توانستند از نتایج مطالعات و دیدگاه‌های ۶۰۰ پژوهشگر و نظریه‌پرداز که در قالب ۳۵ مؤسسه تحقیقاتی در همایش شرکت داشتند بهره‌مند گردند. نتایج بررسی‌های فوق در قالب ۲ گزارش اصلی و ۴۰ گزارش پشتیبان جمع‌بندی شد که ۲ گزارش اصلی تحت عنوان "تحلیل چشم‌انداز توسعه کشور در افق ۲۰ ساله" (توسعه پایدار ملی با رویکرد جهانی) و نظام برنامه‌ریزی برنامه چهارم

شکی نیست که با ورود جهان به موج سوم، دوران فرمانروایی خلاقیت و مدیریت‌های برتر آغاز شده است. حادثه مهمی که اقتصادهای موفق دنیا با اشراف به آن، آنچنان خط مشی‌ای را ترسیم کرده‌اند که توانسته‌اند با اعمال مدیریت از طریق تکنولوژی و طرح معادلات به ظاهر پیچیده سیاسی و اقتصادی علاوه بر استفاده مطلوب از موقعیت‌های برتر جهان، با منابع کشورهای کند ذهن نیز به نفع خود بازی کنند بررسی مولفه‌های اقتصادی این غول‌های بزرگ نشان می‌دهد که رابطه ترسیم شده میان خرده‌بخش‌های اقتصادی چگونه با پیروی از یک الگوی درست توانسته دیگر نهادهای سیاسی، اجتماعی و فرهنگی را تقویت کرده و در نهایت به زندگی شهروندان خود رنگ و بوی توسعه یافتگی بدهند

این در حالی است که کشورهایی مثل ایران هنوز از رابطه‌های تعریف نشده رنج می‌برند در این میان برنامه چهارم توسعه بهترین نمونه‌ای است که می‌توان به آن اشاره کرد هر چند عده‌ای معتقدند این برنامه مهمترین اقدام دولت

مقوله های مهم اقتصادی خواهند داشت. با پیش بینی براساس امکانات، قابلیت ها و فرصت های موجود تصویری از آینده ترسیم می گردد حال آنکه آینده نگری فرایندی است که در آن ابتدا تصویری از وضع مطلوب آرمانی در نظر گرفته می شود و شرایط برای رسیدن به آن آرمان ها تغییر می کند در واقع پیش بینی ادامه روند موجود است و آینده نگری با دو گزینه رشد سریع یا رویکرد هم پیوندی با اقتصاد جهانی و گزینه مطلوب رشد معتدل با رویکرد هم پیوندی با اقتصاد جهانی مواجه است. ارقام و جدول نشان می دهد که چگونه تفاوت ۳ رویکرد اختلاف معناداری را در آینده اقتصادی هر یک به وجود می آورد.

پرداخت ۶/۱، انتقالات ۱۰/۰، تراز حساب سرمایه ۱/۶-، بلندمدت خالص ۹/۶-، دولتی ۱۹/۸-، بیع متقابل ۱۹/۷، دیون ۲۲/۰-، سایر ۲۲/۳، حساب ذخیره انرژی در سرمایه گذاری ۲۴۵/۶-، بانک ها و سایر اشتباهات آماری - و موازنه کل (تغییر در ذخایر بین المللی) ۲۹/۰- برنامه پنج ساله توسعه با آرمان رشد پایدار اقتصادی دانایی محور، چهار هدف کلی توسعه دانش پایه، عدالت در تعامل با جهان، تامین مطمئن امنیت ملی و بازدارندگی همه جانبه، صیانت از هویت و فرهنگ اسلامی - ایرانی و حاکمیت موثر و استقرار دولت شایسته را بی می گیرد که برای رسیدن به این اهداف ۳ سطح عملکردی در نظر گرفته شده است

اسناد در لایحه برنامه چهارم مشخص شده است. **سطح سوم:** سند برنامه چهارم شامل تهیه آیین نامه های اجرایی و مدیریت اجرایی سند های توسعه است که تسهیل کننده اجرای احکام برنامه می باشد. جالب توجه است که تهیه اسناد توسعه از سوی استان ها برای نخستین بار در برنامه ریزی کشور لحاظ شده است.

برنامه در مجلس

پس از آنکه کار تدوین مابقی برنامه چهارم از سوی سازمان مدیریت و برنامه ریزی به پایان رسید لازم بود در ادامه پروسه ی قانونی شدن، به مجلس ارائه شود. دولت از آنجایی که مجلس ششم به آخرین روزهای خود نزدیک می شد سعی داشت برنامه را هر چه سریعتر به دست نمایندگان برساند، ولی تعجیل در این امر انتقادهایی را از سوی محافل اقتصادی مبنی بر اینکه هم سازمان مدیریت تامل کافی در تدوین برنامه نداشته و هم نمایندگان بررسی برنامه را با درایت کافی انجام نخواهند داد جو نامناسبی برای برنامه بوجود آورد

محمد کردیچه مدیرکل دفتر اقتصادکلان سازمان مدیریت برنامه ریزی در مقام پاسخگویی سعی کرد به نحوی انتقادهای موجود را تعدیل کند او با نگرانی اعلام کرد در صورت نرسیدن برنامه چهارم به مجلس ششم سال ۸۴، سالی بدون الگو و برنامه خواهد بود که در این صورت تمامی محاسبات اقتصادی و در پی آن رشد عقب می ماند او در توجیه رسیدن برنامه به مجلس ششم گفت: در حال حاضر (دی ماه ۸۲) ۱۰۰ موضوع در دستور کار مجلس ششم قرار دارد که باید تا خرداد ۸۳ به اتمام برسد. این موضوعات باعث شده وقت بسیار تنگ باشد. همچنین به دلیل آنکه برخی از نمایندگان احتمال می دهند رای نیابورند حوصله لازم را ندارند که در جلسات به بررسی سریع موضوعات بپردازند. بعد از خرداد هم مدتی طول می کشد تا اعتبار نامه ها به تصویب برسد و کمیسیون های تخصصی تشکیل شود. بنابراین عملاً چند ماه وقت لازم است که در آن زمان به زمان بررسی بودجه ۸۴ می رسیم چون تجربه نمایندگان مجلس هفتم هم احتمالاً کم است مشکل می توانند به بررسی لویحی چون بودجه و برنامه بپردازند به همین دلیل سعی کردیم کار را جلو بیندازیم که در مجلس ششم برنامه چهارم به اتمام

مختصات شاخص های عمده	گزینه روند موجود	گزینه رشد سریع	گزینه رشد متعادل
نرخ رشد تولید ناخالص داخلی	۲/۹٪	۸/۶٪	۷٪
نرخ رشد در سرمایه گذاری	۲/۹٪	۱۰/۹٪	۹/۳٪
نرخ بی کاری	۱۷/۵٪	۷٪	۱۲/۱٪
فرخ تورم	۲۲٪	۵٪	۸٪
نرخ رشد نقدینگی	۲۷/۳٪	۱۶٪	۱۷٪
سرمایه گذاری خارجی در سال ۹۴	۱/۱۳۶ میلیارد دلار	۶/۲۰۵ میلیارد دلار	۲/۷۱۷ میلیارد دلار
صادرات غیرنفتی در سال ۹۴	۱۰/۹ میلیارد دلار	۳۱/۵ میلیارد دلار	۱۹ میلیارد دلار

سطح اول: شامل لایحه برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی است که از ۷ بخش و پانزده فصل و ۲۴۷ ماده تشکیل شده که مصوب هیات وزیران است.

سطح دوم: سند برنامه شامل سند های توسعه بخشی ویژه فرابخشی استانی است که در این سطح کلیه دستگاه های اجرایی موظفند اسناد توسعه بخش مربوط به خود را حداکثر تا پایان سال جاری تهیه و تدوین و به تصویب هیات وزیران برسانند این اسناد در واقع مبنای اصلی تهیه و تنظیم برنامه ها و بودجه های سالانه خواهد بود همچنین برای تعدادی از مسائل مهم و ویژه، سند های توسعه تهیه و تدوین خواهد شد که پس از تصویب هیات وزیران به اجرا در می آید.

شورای برنامه ریزی استان ها موظفند با همکاری و تعامل کلیه دستگاه های استانی برنامه ۵ ساله استان را تهیه و پس از تصویب شورای برنامه ریزی استان به تصویب نهایی هیات وزیران برسانند که ساز و کار لازم برای اجرایی شدن این

سازمان مدیریت و برنامه ریزی با توجه به این آمار، به طور اخص ارقام پیش بینی شده در برنامه چهارم توسعه را به این شرح اعلام می کند.

نرخ رشد به قیمت های ثابت ۱۳۸۱ (میلیارد ریال)

تولید ناخالص داخلی ۸/۰، هزینه های مصرفی کل ۶/۰ پس انداز ناخالص داخلی ۱۰/۴، تغییر در موجودی انبار ۶/۱، پس انداز منهای تغییر موجودی ۱۲/۹، رشد سرمایه ثابت ناخالص داخلی ۱۲/۲ و کسری پس انداز ۲/۹.

شاخص قیمت به قیمت جاری

پس انداز منهای تغییر موجودی ۲۴/۱، تشکیل سرمایه ثابت ناخالص داخلی ۲۳/۳، کسری پس انداز ۱۳/۱

تراز حساب جاری

پیش بینی تراز پرداخت های خارجی در برنامه چهارم (میلیون ریال)، تراز بازرگانی ۵۵/۸، صادرات ۴/۷، نفت و گاز ۲/۳، نفت خام ۰/۵، صادرات غیرنفتی ۱۰/۷، واردات ۶/۶، خدمات ۹/۸-، دریافت ۱۴/۹،

برسد و به این گرفتاری ها برخورد نکنیم

دلیل تعجیل، هم دستور کار فشرده مجلس بود و هم اینکه نمایندگان در مجلس هفتم تا آمدگی لازم برای بررسی لایحه سنگینی مثل برنامه چهارم را پیدا کنند طول می کشد

به رغم تلاش ما به دلیل مدت طولانی بررسی مجمع تشخیص مصلحت نظام دولت منتظر رسیدن دستور نهایی شد ظاهراً قرار بود قبل از ابلاغ سیاست های کلی بررسی لایحه چهارم در دولت شروع نشود رییس جمهور هم تأکید کرد که بحث برنامه چهارم بعد از ابلاغ سیاست های کلی از سوی رهبر انقلاب در دولت شروع شود

سرانجام پس از کشمکش های طولانی در ۲۴ دی ماه ۱۳۸۲ رییس جمهوری در مجلس ششم حاضر شد تا در جمع نمایندگان گله مند از رد صلاحیت ها در فضای متشنج خانه ملت لایحه برنامه چهارم، را قرائت کند.

خاتمی پس از تقدیر از عملکرد مجلس ششم و اشاره به دغدغه هایی که در تدوین برنامه مدنظر قرار گرفته اصول مهم و مورد توجه در برنامه را به این شرح عنوان کرد.

رسیدن به بیکاری ۸/۴ درصدی و تورم ۹/۹ درصدی به عنوان مهمترین اهداف برنامه چهارم مورد توجه قرار گرفته است که با استفاده از ظرفیت های جغرافیایی، فناوری، سرمایه های فیزیکی، انسانی، اجتماعی و علمی کشور اهداف کلی ذیل در پایان برنامه (۱۳۸۸) مدنظر است.

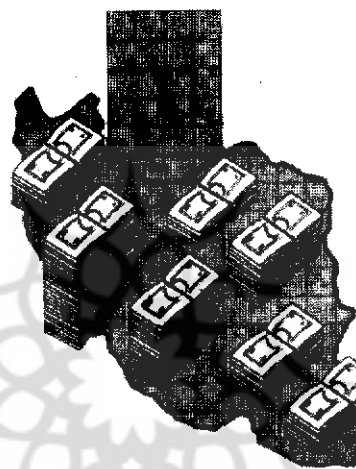
۱- به منظور تحقق اهداف رشد اقتصادی ۸ درصدی که در برنامه پنجم توسعه به حدود ۹ درصد افزایش خواهد یافت رشد بخش صنعت در برنامه چهارم و پنجم به ترتیب ۱۳/۴ و ۱۳/۳ درصد در سال، برنامه ریزی شده است

۲- با توجه به دستاوردهای مفید بخش کشاورزی در سال های اخیر، دولت تحقق رشد به طور متوسط سالانه ۶ درصد را برای این بخش در ده سال برنامه چهارم و پنجم توسعه امکان پذیر می داند.

۳- پیش بینی رشد سالانه ۱۲/۲ درصدی سرمایه گذاری در سال های برنامه چهارم و ۹/۷ درصدی در برنامه پنجم به خوبی به تحقق اهداف مزبور کمک خواهد کرد.

۴- برآوردهای انجام شده، صادرات کشور را با رشد سالانه ۶/۵ درصد در سال های برنامه در سال ۱۳۸۸ بالغ بر ۴/۸ میلیارد دلار نشان می دهد که از این رقم ۱۳/۸ میلیارد دلار به کالاهای غیر نفتی تعلق خواهد داشت.

رییس جمهوری اظهار داشت: رسیدن به هدف های مورد نظر با چشم انداز بلند و اهداف برنامه چهارم با وجودی که روندی دشوار و پیچیده است، لیکن بنا به ضرورت های حیاتی برای شکوفایی اقتصاد کشور در این مرحله و حفظ ثبات و امنیت و ارتقاء جایگاه ایران در منطقه و جهان امری گریز ناپذیر است.

به علاوه تجربه سایر کشورهایی که این مسیر را پیموده اند نشان می دهد که نیل به هدف های مطرح شده در این چشم انداز در پرتو تدبیر، تلاش و انسجام ملی قابل دستیابی است.

به دلیل اهمیت موضوع برای چهار رویکرد اصلی لایحه برنامه چهارم تدابیر قانونی در نظر گرفته شده که تمام سعی ما تحقق آن رویکردها با ضمانت های اجرایی موجود است*
رویکردها و تدابیر قانونی برنامه چهارم به این شرح به اطلاع نمایندگان رسید.

رویکرد نخست:

رشد بالای اقتصادی کشور

برای دستیابی به این ویژگی تدابیر قانونی ذیل پیشنهاد شده است:
تداوم سیاست استفاده از حساب ذخیره ارزی به منظور بهره برداری مطلوب تر از منابع حاصل از

صادرات نفت خام، برقراری انضباط مالی و بودجه ای کامل و تضمین عدم استقراض از بانک مرکزی و سیستم بانکی، حمایت از توسعه پایدار و توانمندسازی بخش های خصوصی و تعاونی و امکان برقراری تعامل آنها با اقتصاد جهانی و...

رویکرد دوم:

تعامل فعال با اقتصاد جهانی

تدابیر قانونی رویکرد دوم به این شرح است
اجرای برنامه توسعه بخش بازرگانی جهت روان سازی جریان تجارت، افزایش سهم کشور در تجارت بین الملل و توسعه صادرات، ایجاد و تقویت شرکت های توانمند و بزرگ صادراتی غیردولتی، برقراری تعرفه های ترجیحی با کشورهای هدف صادراتی، فراهم کردن بستر مناسب برای الحاق به سازمان تجارت جهانی و...

رویکرد سوم:

رقابت پذیر کردن اقتصاد ملی در سطوح مختلف کشور

مهمترین تدابیر سند برنامه تقدیمی در این خصوص عبارتند از:
حذف و یا کنترل انحصارات موجود دولتی، بهبود فضای کسب و کار در کشور و زمینه سازی برای توسعه اقتصادی و تعامل آن با جهان پیرامون، تجدید ساختار و نوسازی بخش های اقتصادی از طریق اصلاح ساختار صنایع کوچک و متوسط و ایجاد پیوند بین این صنایع با صنایع بزرگ و توسعه شبکه صنعتی و...

رویکرد چهارم:

تحکیم و فرآیند توسعه ملی

تحکیم فرایند توسعه ملی مبتنی بر دانایی، توسعه فرهنگی، توسعه امنیت انسانی و عدالت اجتماعی، توسعه زیست محیطی، توسعه فضایی، توسعه دولت و ارتقای اثربخشی حاکمیت این رویکردها با اتخاذ تدابیر زیر در اولویت خواهد بود:
بهبود ظرفیت پاسخگویی مراکز علمی و پژوهشی و آموزشی کشور به تقاضاهای اجتماعی، صنعتی و فرهنگی و اجرای برنامه های جامع توسعه علمی و فناوری، گسترش همه جانبه بازار محصولات دانایی محور و دانش بنیان و تجاری سازی دستاوردهای پژوهشی و نوآوری کشور، افزایش یکنواخت سرمایه گذاری دولت در امر

پژوهش و فناوری به حداقل ۲ درصد تولید ناخالص داخلی از محل بودجه عمومی و...

قضاوت‌های جهت دار

با انتشار آمار و ارقام برنامه چهارم در مجلس، محافل اقتصادی و سیاسی بازتاب‌های متفاوتی را نشان دادند. قضاوت‌هایی که بعضاً به دلیل همراه شدن با جهت‌گیری‌های سیاسی کفه انتقادهای حاشیه‌ای سنگین‌تر از تائیدهای دوستانه شده و اصل ماجرا به بیراهه رفت.

در کنار این آمارهای انتقادی، بررسی اثرات افت ارزش ریال در مقابل دلار و یورو و غیرواقعی بودن دستیابی به رشد ۸/۶ درصدی از مهمترین ایرادهایی بود که حداقل رنگ و بوی جانب دارانه نداشت.

افزایش ارزش دلار در مقابل ریال به دنبال اجرای سیاست انقباضی در کشور انجام می‌شود، دستگاه‌های ارزی، پولی و برنامه‌ریزی با اجرای سیاست انقباضی در عرصه اقتصادی کشور خواستار مبارزه با تورم شده‌اند ولی به جای آنکه این سیاست ضد تورمی باشد برعکس به عامل تورم و افزایش سطح قیمت‌ها تبدیل شده است.

اقتصاد دان‌ها، کنترل حجم نقدینگی، افزایش سرمایه‌گذاری داخلی و بالا بردن تولید را از عوامل مهم برای کاهش ارزش پول ملی بیان کرده و با اشاره به افزایش حجم نقدینگی در جامعه آثار روانی ارزش پول ملی را بسیار بدتر از اثرات تورم در جامعه ارزیابی می‌کنند.

چرا که فعالان اقتصادی در مواجهه با خیر کاهش ارزش پول ملی دچار انفعال شده و دست از تولید بر می‌دارند که در این صورت واسطه‌گری و خدمات غیرمولد در دستور کار آنها قرار می‌گیرد. برنامه چهارم توسعه در تشریح اهداف خود و پرداختن به مطالبات واقعی مردم دچار کلی‌گویی شده است. دفتر بررسی‌های اقتصادی مرکز پژوهش‌های مجلس نیز با انتشار گزارشی اعلام کرد: تدوین و تنظیم‌کنندگان برنامه چهارم به سادگی بیان کرده‌اند که ارزش پول ملی ایران (ریال) سالانه ۷ درصد افت پیدا می‌کند و مجلس ششم از کنار این مساله به راحتی گذر کرده است.

برنامه چهارم توسعه رقمی معادل ۲۵ میلیارد دلار در حساب جاری خود کسری خواهد داشت که

مشخص نیست چگونه جبران خواهد شد دومین مساله، تحقق چگونگی دستیابی به رشد ۸/۶ درصد است. منتقدان بیان می‌کنند: طراحان این برنامه با توجه به شرایط عمومی کشور و منطقه، جذب ۳۰ میلیارد دلار سرمایه خارجی برای دستیابی به ۵/۵ درصد رشد اقتصادی را پیش‌بینی کرده و معتقدند که بقیه این میزان باید با افزایش بهره‌وری در جامعه تامین شود این در حالی است که براساس گزارش سازمان بهره‌وری آسیایی، ایران در میان ۱۹ کشور عضو این سازمان پیش از مغولستان در رده هجدهم قرار داد رئیس جدید سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی که به جای ستاری فر در مسند ریاست نشست، دست یافتن به رشد ۸/۶ درصد را چندان دور از ذهن ندانسته و تحقق این میزان رشد را به طور مستمر در یک دوره پنجساله منوط به تحولات سیاسی، فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی می‌داند.

حمیدرضا برداران شرکاء اظهار می‌دارد: کشور چاره‌ای جز تلاش برای دستیابی به رشد ۸/۶ درصد برای جبران عقب‌ماندگی‌های تاریخی ندارد و در صورت تحقق این هدف در پایان برنامه با فرض ثابت ماندن شرایط رشد فعلی در کشورهای ترکیه و تایلند درآمد سرانه ایران تازه در آن زمان با این کشورها برابر خواهد شد.

توانمند سازی بخش خصوصی یکی از سندهای ویژه برنامه چهارم است که بر اساس آن دولت اقداماتی را برای کوچک‌سازی پیش‌بینی کرده و درصدد است با واگذاری وظایف خود تنها نقش یک ناظر را بازی کند.

دادن اختیار به بانک‌ها برای تعیین سود، توسعه بانکداری الکترونیکی و بازار سهام الکترونیکی، کاهش سهم دولت در بانک‌ها، توسعه جغرافیایی بورس و وصل شدن به بورس‌های بین‌المللی و پیوستن به اقتصاد جهانی از مهمترین اهداف در نظر گرفته شده است که انتظار می‌رود در پایان برنامه چهارم با پایان یافتن سنگ‌اندازی‌ها به نتیجه برسد.

سند برنامه چهارم پس از ارجاع به شورای نگهبان آنچنان در ورطه ایرادات گرفتار شد که فرایند حقوقی تصویب آن تغییر کرد. از جمله مهمترین مواد، ماده ۳۸ بود که دولت بسیار روی آن تاکید داشت این ماده به توانمندسازی بخش خصوصی، رقابتی کردن اقتصاد و افزایش سطح رقابت پذیری اقتصاد

اشاره داشت و مهمترین هدف برنامه چهارم که رشد ۸ درصدی است را محقق می‌ساخت.

ماده ۲۲ ایراد دیگری است که شاه‌رگ برنامه محسوب می‌شود این ماده به چگونگی دریافت تسهیلات ارزی و جذب صنایع خارجی اشاره می‌کند از دیگر ایرادات شورای نگهبان می‌توان به ماده ۷ (برنامه خصوصی سازی) ماده ۱۲ (خصوصی سازی بانک‌ها)، ماده ۳ (برنامه‌هایی که به شفاف‌سازی، رابطه شرکت ملی نفت و دولت در خصوص منابع حاصل از نفت اشاره دارد) اشاره کرد. در کنار ایرادات مطرح شده که به ۱۲۰ مورد می‌رسد، شورای نگهبان ۱۸ مورد ابهام را نیز نسبت به برنامه مطرح کرده که مورد اعتراض نمایندگان مجلس ششم قرار گرفت. چرا که آنها معتقد بودند ایرادهای مطرح شده در قالب مخالف شرع و مخالف قانون اساسی چندان قابل قبول نمی‌باشد.

نمایندگان در پی پاسخگویی به ایرادات مطرح شده تصمیم گرفتند برای پایان یافتن اختلاف شورای نگهبان و مجلس، برنامه را به مجمع تشخیص مصلحت نظام که وظیفه‌اش حل اختلاف این دو است بفرستند.

به مجمع رفتن برنامه مصادف با زمانی شد که دیگر کرسی‌های مجلس در اختیار نمایندگان دوره ششم نبوده و نمایندگان پیروز در انتخابات بهمن ماه، خود را برای تصاحب این کرسی‌ها آماده می‌کردند در این شرایط مجمع تشخیص مصلحت نظام در یک اقدام بی‌سابقه که از آن به عنوان بدعت یاد می‌شود به جای حل اختلاف برنامه را به مجلس هفتم باز پس فرستاد. ریس مجمع تشخیص مصلحت نظام در توجیه این حرکت گفت: مجلس که چهار بودجه را باید بر مبنای برنامه چهارم تصویب کند نمی‌تواند در جریان تدوین و تنظیم آن نباشد و آن را قبول نداشته باشد این در حالی است که برنامه سوم در زمان مجلس پنجم به تصویب رسیده و مجلس بعدی در تصویب آن نقش نداشت

برنامه چهارم توسعه که پیش از اقتصادی بودن رنگ و بوی سیاسی به خود گرفته، در چالش دو جانبه میان دولت و منگنه مجلس هفتم و مجمع تشخیص مصلحت گرفتار شده و به نظر می‌رسد نمایندگان مجلس هفتم در شیرینی این اتحاد جهت برنامه را آنگونه که مایلند به دلخواه خود تعبیر دهند.